

Sygn. akt I Ca 191/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Podwójniak

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSO Katarzyna Powalska (spraw.)

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2013 r. w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa M. P.

przeciwko D. P.

o alimenty

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 27 lutego 2013 r. sygn. akt III RC 283/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1, 2, 4 i 5 w ten sposób, że kwotę alimentów określoną w punkcie 1 obniża z 200 złotych do 100 (sto) złotych, natomiast w miejsce rozstrzygnięć o kosztach zawartych w punktach 4 i 5 nie obciąża pozwanej kosztami procesu;

II. umarza postępowanie apelacyjne w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Łasku zasądził od pozwanej D. P. na rzecz powoda M.P. tytułem alimentów kwotę 200 zł miesięcznie, płatną do rąk powoda do 10. dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, poczynając od dnia 23 listopada 2012 r. W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił.

Ponadto Sąd umorzył postępowanie w zakresie wniosku o udzielenie zabezpieczenia, nakazał pobrać od pozwanej D. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łasku kwotę 120 zł tytułem nieopłaconych kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa oraz zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 399,60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wyrokowi w punkcie pierwszym Sąd nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach i wnioskach:

Powód M. P. urodził się w dniu (...)r. Pomędzy jego rodzicami – D. i J. P. - toczy się sprawa o rozwód, w której udzielono zabezpieczenia poprzez zobowiązanie J. P. do lożenia na rzecz żony i małoletnich dzieci kwot po 2.000 zł miesięcznie. Małoletnie (13 i 14 lat) siostry powoda mieszkają z matką. Powód natomiast podczas weekendów zamieszkuje razem z ojcem, a w ciągu tygodnia wynajmuje mieszkanie razem ze swoją dziewczyną.

M. P. studiuje dziennie mechatronikę na Politechnice (...). Miesięczne koszty ponoszone przez niego w celu utrzymania się na studiach są następujące: 200 zł tytułem czynszu najmu mieszkania, 40 zł – opłata za Internet, telewizję i telefon, 400 zł- wyżywienie i środki czystości. Ponadto w ciągu roku powód przeznacza kwotę 1.200 zł na zakup podręczników i materiałów niezbędnych w celach edukacyjnych i 400 zł na zakup odzieży. Łączny koszt utrzymania powoda stanowi kwotę ok. 800 zł miesięcznie.

Powód trenuje motocross. W 2011 r. na obszarze należącej do rodziców nieruchomości zorganizował imprezę integracyjną, z tytułu czego otrzymał wynagrodzenie 10.000 zł brutto. Podczas wakacji w 2012 r. pracował w Belgii i zarobił 1.000 zł euro.

Pozwana D. P. z wykształcenia jest zootechnikiem. Pracuje jako masażystka na ¼ etatu, uzyskując wynagrodzenie w wysokości 320 zł miesięcznie. Wcześniej razem z mężem prowadziła wspólną firmę, a także organizowała zloty pojazdów militarnych i rajdy motocrossowe. Pozwana pracowała jako doradca finansowy. Ojciec powoda J. P. jest osobą bezrobotną, podejmuje się prac dorywczych, z których osiąga miesięczny dochód – 2.000 zł. Niegdyś prowadził on dobrze prosperującą firmę, uzyskiwał bardzo duże dochody, pracując przy produkcjach filmowych.

Do majątku małżeństwa P. należy dom o wartości 700.000 zł, zamieszkiwany przez pozwaną wraz z córkami, 30 ha ziemi oraz pojazdy militarne o wartości co najmniej 100.000 zł.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, powołując się na treść art. 133 § 1 kro i 135 § kro, Sąd pierwszej instancji zasądził od pozwanej na rzecz powoda alimenty w kwocie 200 zł miesięcznie. Argumentował, że powód jest studentem studiów dziennych, w związku z czym trudno mu przyczyniać się do swojego utrzymania, a obowiązek w tym względzie spoczywa na rodzicach powoda. Zorganizowana zaś w przeszłości przez M. P. impreza odbyła się na obszarze nieruchomości oraz przy wykorzystaniu pojazdów militarnych, których nie jest właścicielem i dlatego nie można wymagać, by przedsięwzięcia tego rodzaju stanowiły stałe źródło jego dochodu. Sąd pierwszej instancji, biorąc pod uwagę odległość pomiędzy Ł. a miejscem zamieszkania ojca powoda (około 50 km), za racjonalne uznał wynajmowanie przez M. P. mieszkania, którego czynsz, ze względu na zamieszkiwanie z dziewczyną - powód opłaca w połowie.

Koszty utrzymania powoda ponosi jego ojciec, J. P.. Według Sądu Rejonowego, zważywszy na własność gruntów, za które nie pobiera dopłat oraz z uwagi na okoliczność nieodpłatnej dzierżawy ziemi osobom trzecim, J. P. nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości uzyskania dochodu.

Odnosząc się natomiast do sytuacji materialnej pozwanej, Sąd pierwszej instancji przyjął, iż jest ona trudna, jednak pomimo tego D. P. powinna partycypować w kosztach utrzymania syna. Jest ona bowiem zdolna do pracy, posiada wyuczony zawód oraz umiejętności, które niegdyś umożliwiały jej osiągnięcie dochodu. Nie bez znaczenia pozostaje w tym zakresie również okoliczność, iż pozwana posiada znacznej wartości majątek. Sąd Rejonowy wskazał, że zupełne wyłączenie obowiązku alimentacyjnego pozwanego względem jej syna na podstawie art. 5 k.c. musi być ograniczone do wyjątkowej sytuacji, która w niniejszym stanie faktycznym nie ma miejsca.

Mając na względzie treść art. 133 § 1 kro i art. 135 §1 kro, Sąd Rejonowy nie przychylił się do żądania powoda w przedmiocie zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kwoty 600 zł i zobowiązał pozwaną do lożenia z tego tytułu kwot po 200 zł miesięcznie.

Ponadto, w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) w zw. z art. 98 k.p.c., Sąd obciążył pozwaną kosztami sądowymi od uwzględnionej części powództwa.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. i stosunkowo je rozdzielił, stosownie do zakresu uwzględnionej części powództwa.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodziła się pozwana, która złożyła apelację.

Skarżąca zakwestionowała: „zasadność zasądzonych alimentów w wysokości 200 zł miesięcznie”, „nakaz pobrania na rzecz Skarbu Państwa od pozwanej kwoty 120 zł tytułem nieopłaconych kosztów sądowych” oraz zasądzenie kwoty 399,50 zł na rzecz Powoda tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego”. Zakwestionowała również zasadność nadania wyrokowi w punkcie 1 rygoru natychmiastowej wysokości.

Skarżąca wniosła o zwolnienie jej z obowiązku alimentacyjnego względem powoda i obowiązku uiszczenia kwoty 120 zł na rzecz Skarbu Państwa tytułem nieopłaconych kosztów sądowych oraz wniosła o zwolnienie z obowiązku kwoty 399, 50 zł na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana argumentowała, że zdaje sobie sprawę, iż jej obowiązkiem jest przyczynianie się do zaspokajania potrzeb egzystencjalnych powoda. W obecnej chwili nie pozwala jej jednak na to trudna sytuacja materialna oraz życiowa. Aktualnie toczy się bowiem sprawa o rozwód pomiędzy nią a jej mężem - J. P.. Dotychczas pozwana zajmowała się dziećmi i domem, pomagała mężowi w prowadzeniu własnej firmy. Jej powrót na rynek pracy wiązałby się z koniecznością uczestniczenia w kosztownych szkoleniach, na opłacenie których ze względu na ciężką sytuację ekonomiczną - nie może sobie pozwolić. Skarżąca podała, że od lutego 2013 r. jest bezrobotna. Tytułem zabezpieczenia roszczenia o przyczynianie się do zaspokajania potrzeb rodziny otrzymuje 2.000 zł., co stanowi jedyne źródło jej dochodu.

Skarżąca podniosła ponadto, że majątek, w skład którego wchodzi ziemia o areale 30 ha, dom, pojazdy militarne jest przedmiotem wspólności małżeńskiej i dlatego nie może nimi rozporządzać bez zgody męża. Poza tym nie może starać się o zasiłek dla bezrobotnych czy bezpłatne doszkalanie.

Na rozprawie w dniu 12 czerwca 2013 r. pozwana ograniczyła apelację do wysokości zasądzonych alimentów ponad kwotę 100 złotych miesięcznie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja pozwanej jest uzasadniona

Zgodnie z dyspozycją art. 133 § 1 kro, na rodzicach spoczywa obowiązek alimentacji dziecka do czasu uzyskania przez nie zdolności do samodzielnego utrzymania się. Stosownie natomiast do treści art. 133 § 3, rodzice mogą uchylić się od świadczeń alimentacyjnych względem dziecka pełnoletniego, jeżeli są one połączone z nadmiernym dla nich uszczerbkiem lub jeżeli dziecko nie dokłada starań w celu uzyskania możliwości samodzielnego utrzymania się.

Obowiązek alimentacyjny co do zasady wynika z dwóch płaszczyzn, co trafnie podnosi Sąd Rejonowy. Z jednej strony wysokość alimentów należnych uprawnionemu wyznaczają jego usprawiedliwione potrzeby, z drugiej zaś możliwości zarobkowe i majątkowe osoby zobowiązanej do alimentacji (art. 135 kro). Za usprawiedliwione uznać należy dalsze alimentowanie dziecka, które kontynuuje naukę, jednak wyłącznie w zakresie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Dokonując oceny w tym względzie Sąd winien zbadać, czy zobowiązany jest w stanie sprostać temu obowiązkowi bez nadmiernego uszczerbku dla siebie. Sąd Najwyższy uwzględnił bowiem szczególne przypadki, w których wyłączano alimentowanie pełnoletnich dzieci ze względu na nadmierny dla rodziców uszczerbek (wyrok SN z dnia 10 grudnia 1998 r., I CKN 1104/98; uchwała SN z dnia 18 maja 1995 r., III CZP 59/95, OSNC 1995, nr 10, poz. 140).

Pojęcie „nadmiernego uszczerbku” należy łączyć z zaspokajaniem potrzeb uprawnionego oraz najbliższej rodziny. Oceny, czy w danej sytuacji mamy do czynienia z nadmiernym uszczerbkiem, należy dokonywać w każdym konkretnym przypadku, przy uwzględnieniu aktualnego stanu majątkowego zobowiązanego i jego możliwości płatniczych, a także prognozy na przyszłość (wysokość zarobków, stan rodzinny, zamierzone wydatki). Przyjmuje się, że nadmierny uszczerbek stanowi zmiana dotychczasowego poziomu życia, który nie ma znamion zbytku, rozrzutności (J. Ignaczewski (red.), Alimenty..., s. 87; T. Domińczyk (w:) K. Piasecki (red.), Kodeks rodzinny..., s. 975).

Przekładając powyższe uwagi na realia rozpatrywanej sprawy stwierdzić należy, że ze względu na trudną sytuację życiową i finansową, możliwości majątkowe oraz zarobkowe pozwanej są bardzo ograniczone. Pomiędzy pozwaną a ojcem powoda toczy się postępowanie rozwodowe, w którym zasądzono od J. P. na rzecz D. P. kwotę 2.000 zł tytułem przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny. Kwota ta stanowi jedyne źródło utrzymania pozwanej i dwóch małoletnich córek. Pozwana jest bowiem osobą bezrobotną i nie ma prawa do zasiłku. Po zawarciu związku małżeńskiego całą swą uwagę skoncentrowała na trosce o dobro rodziny, dom, pomagała mężowi w prowadzeniu własnej działalności. Powrót do aktywności zawodowej wiązałby się natomiast z dodatkowymi kosztami, które pozwana musiałaby ponieść w celu uczestnictwa w szkoleniach. Poza tym, D. P. nie może samodzielnie rozporządzać majątkiem, którego współwłaścicielem jest również jej mąż.

Nie ulega wątpliwości, że studiujący w trybie dziennym powód nie jest zdolny do samodzielnego utrzymania w pełnym zakresie, a zatem trafnie przyjął Sąd pierwszej instancji, że obowiązek ten spoczywa na jego rodzicach. W ocenie Sądu Okręgowego, skarżąca nie jest jednak w stanie z uwagi na opisaną wyżej sytuację majątkową i życiową sprostać obowiązkowi alimentacyjnemu w zakresie nałożonym na nią wyrokiem Sądu Rejonowego. Dlatego kwota alimentów przy miesięcznym obciążeniu do wysokości 100 złotych jest adekwatna do możliwości majątkowych pozwanej, zwłaszcza że uznała ostatecznie roszczenie w tym zakresie. Sąd Okręgowy obniżył więc kwotę alimentów z 200 zł do 100 zł miesięcznie.

Z tych względów, na podstawie art. 386 §1 k.p.c., Sąd Okręgowy dokonał zmiany zaskarżonego wyroku. Przy tym na podstawie art. 102 k.p.c. mając na względzie opisaną wyżej sytuację materialną pozwanej oraz przebieg procesu, w tym ostateczne uznanie przez nią dochodzonych roszczeń w części nie obciążył apelującej kosztami procesu przed Sdem pierwszej instancji.

Na podstawie art. 391 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie apelacyjne w pozostałym zakresie.